

мистецтвознавства М. Селівачов (Київ) продовжив тему розвідок ученого щодо дерев'яних церков Київщини, мистецтвознавці Національного музею українського мистецтва у Львові Я. Павличко та М. Звіринська-Гелитович здійснили аналіз збірок українського мистецтва XV—XIX ст., зібраних В. М. Щербаківським у колишньому музеї митрополита А. Шептицького. Міжнародне значення наукової діяльності вченого було темою виступу мистецтвознавця В. Данилейка (Полтава).

По завершенні читань їх учасники відвідали експозицію з історії Полтавського краєзнавчого музею, де вміщені матеріали про В. М. Щербаківського, музейну скарбницю та експозицію відділу археології, де представлені знахідки польових досліджень археолога, побували поряд з будинком, в якому жив один з майбутніх керівників Українського вільного університету у Мюнхені та Празі, були присутніми на презентації нових видань з археології України Центру охорони та досліджень пам'яток археології, які нещодавно побачили світ у Полтаві⁵.

Робота читань висвітлювалася у засобах масової інформації — пресі, радіомовленні, телебаченні — України, міста і області.

О. П. Моця, О. Б. Супруненко

Примітки

¹ *Пам'яті В. М. Щербаківського (1876—1957) // Полтавський археологічний збірник.*— Полтава, 1955.— № 4.— 208 с., іл.; *Археологічні дослідження на Полтавщині 1994 р. // Полтавський археологічний збірник.*— Полтава, 1995.— № 3.— 284 с., іл.; *Курінний П. Вадим Щербаківський (з нагоди 70 років життя).*— Полтава, 1995.— Препринт, вип. 10.— 24 с., портр.; *Щербаківський В.* Український університет у Полтаві: Спогади.— Полтава, 1994.— Препринт.— Вип. 2.— 40 с.

² *Програма наукових читань «Пам'яті Вадима Щербаківського (1876—1957)».*— Полтава, 1955.

³ *Бирюков В. П. В. М. Щербаківський и его лекции по археологии на курсах украиноведения в городе Хороле Полтавской губ. (июль, 1917 г.) // Полтавський археологічний збірник.*— № 4.— С. 14—436: портр., іл.

⁴ *Sherbakiwskij W. La situation géographique de la ville de Gelone d'Herodote // Kniega pamjatkowa kuczci Prof. Dr. Wl. Demetrykiewcza.*— Poznan, 1930.— S. 265—286.

⁵ *Борис Андрійович Шрамко // Біобібліографічний покажчик / Укл. Тітков О. В.*— Полтава, 1995.— 64 с.; *Ванцак Б., Супруненко О.* Подвижники українського музейництва: Г. Кир'яков, Ф. Камінський, К. Скаржинська, Г. Стеллецький.— Полтава, 1995.— 136 с.; *Ляскоронський В. Г.* Городища, кургани і довгі (змієві) вали за течією рр. Псла та Ворскли. — Вид. 2-ге, репр., доп.— Полтава, 1995.— Препринт, вип. 9.— 56 с. іл.; *Козацькі старожитності Полтавщини.*— Полтава, 1994.— Вип. 2.— 156 с.: іл.; *Рудинський М. Я.* Про заснування педагогічного факультету у Полтаві (1918 р.).— Полтава, 1955.— Препринт.— Вип. 5.— 40 с.; *Сухобоков О. В., Юренко С. П.* Опошнянское городище.— Полтава, 1955.— Препринт.— Вип. 6.— 80 с.

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ВИКОРИСТАННЯ ЛЮДИНОЮ ПЕЧЕР»

6—9 липня 1993 р. у м. Ньюкасл-апон-Тайн на півночі Англії було проведено конференцію, присвячену ролі печер і скельних навісів у житті людини. Організували цю зустріч доктори Кристофер Сміт і Клайв Бонсолл (Ньюкаслський та Единбурзький університети).

© Г. М. БУРОВ, Ю. Т. УРТАНС, 1996

Тематика конференції охоплювала різні райони світу і всі епохи від палеоліту до сучасності. Розглядалися печерні археологічні пам'ятки або етнографічні матеріали майже усієї Європи, Кавказу, Палестини, Канарських о-вів, Південної Африки, Австралії та Південно-західної частини Південної Америки. Було зачитано 27 доповідей, не враховуючи двох стендових (англійки К. В. Бойл, М. Сімойнш ді Абреу і Л. Жаффі з Португалії). Учасники конференції (понад 50 чоловік) репрезентували 17 країн світу: Великобританію, Португалію, Іспанію, Францію, Бельгію, Данію, Швецію, Німеччину, Австрію, Хорватію, Ізраїль, Південноафриканську Республіку, Малаві, США, а також Росію, Україну та Латвію.

Конференцію відкрив вступною доповіддю П. Мелларс (Великобританія), а підсумки засідань підвели К. Сміт і К. Бонсолл. Ряд доповідей широкого хронологічного діапазону було присвячено використанню печер протягом палеоліту та наступного часу — у Західній Європі (Л. Г. Штраус, США), Кантабрійській Іспанії (М. Р. Гонсалес-Моралес), на Кавказі (В. П. Любін, Росія), у Криму (Г. М. Буров) і Південній Африці (З. Хендерсон і Й. Біннеман, ПАР), Р. Макфейл (Великобританія), Р. Гольдберг (США) та М.-А. Курті (Франція) виклали результати мікроморфологічних досліджень, що дозволили з'ясувати, з якою метою первісні люди відвідували печери Італії та Гібралтару.

Про вивчення плейстоценових культурних шарів у печерах і навісах Європи та Кавказу йшлося у доповідях П. М. Долуханова (Великобританія), М. Отта (Бельгія), Б. В. Еріксен (Данія) та Є. В. Беляєвої (Росія), а В. П. Любін, А. Сівкінг і П. Г. Бан (Великобританія) торкалися проблем пізньопалеолітичного мистецтва.

В іншій групі доповідей йшлося про пам'ятки мезоліту, неоліту, енеоліту, бронзової доби, епохи заліза і середньовіччя на різних територіях. Це — Англія (К. Брейнінген), Баварія (В. Штоль-Туккер, Німеччина), Латвія (Ю. Уртанс), Центральна Італія (Р. Скїтс, Великобританія), Португалія (Л. Остербек), Канарські о-ви (М. Р. Едді, Великобританія), Ізраїль (А. Гофер, М. Вейнштейн-Еврон), Північ Чілі (П. Дренсарт, Великобританія). Нарешті, три виступи було побудовано на етнографічних матеріалах Хорватії (Ж. Шпанічек), Малаві (Ю. М. Джуваеї) та Північної Австралії (Дж. Флад, Великобританія).

Зроблені доповіді, відповіді на запитання та дискусії показали, що печери та скельні навіси у різних країнах земної кулі служили людині для найрізноманітніших цілей: як житла, сховища від ворогів, приміщення для худоби, склади для припасів, місця виробничої діяльності, святилища, зали образотворчого мистецтва, кладовища та навіть місця для господарських залишків.

9 липня учасники зустрічі вирушили на автобусі до урочища Кресуел-Крегс (близько 30 км на південний схід від М. Шеффільда), де є п'ять глибоких печер, що заселялися людиною ще за доби палеоліту, у тому числі Черч-Хоул-Кейв — карстова порожнина, яка використовувалась також за часів Риму та у середні віки. Дві печери (Пін-Хоул-Кейв і Робін-Гудс-Кейв) були нами відвідані, у решти — оглянуто ділянки біля входів.

Конференція пройшла злагоджено, на високому організаційному рівні, з винятковою гостинністю. Заплановано публікацію доповідей.

Г. М. Буров, Ю. Т. Уртанс